

ΕΝΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

ΚΥΡΙΑΙ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Νὰ ἐκφῆρη κανεὶς γνώμην τελειωτικὴν διὰ τὸ ἔργον ἑνὸς ποιητοῦ, δὲν εἶνε δυνατόν παρὰ ἀφοῦ ὁ ποιητὴς μᾶς δώσῃ πᾶν ὅ,τι τὸ πνεῦμά του ἡμ- πόρσεε νὰ παραγάγῃ, ἀφοῦ δηλαδὴ μᾶς δώσῃ τὰ Ἄπαντά του. Καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ ὁποίου τὸ ἔργον πρόκειται ἀπόψε νὰ σᾶς παρουσιάσω δὲν μᾶς ἔδωκε τὰ Ἄπαντά του, διότι εἶνε νέος ἀκόμη καὶ τὸ μέλλον ἀπλώνεται εὐρὺ ἐμπρός του. Μό- νον μία ἀπλὴ παρουσίασις τῆς μέχρι τοῦδε ποι- ητικῆς του ἐργασίας εἶνε δυνατό. Καὶ ἴσα-ἴσα, αὐτὸ ἠθέλησα νὰ κάμω, μὲ τόσον μεγαλειτέραν εὐχαρίστησιν καθόσον μία ἐπιθυμία, ἓνα μέρος τοῦ προγράμματος τῆς **ΝΕΑΣ ΖΩΗΣ**, εἶνε καὶ ἡ παρουσίασις τῶν διαπρεπῶν μας λογοτεχνῶν εἰς τὴν αἰγυπτιώτιδα ἑλληνικὴν κοινωνίαν ἣ ὁποία τοὺς ἀγνοεῖ. Καὶ ἀλήθεια! Ἕνα παράξενο πρᾶγμα συμβαίνει στὸν τόπον μας. Ἐνῶ γιὰ κάθε ἐθνικὸ ζήτημα ἡ κοινωνία μας ἀξιεπαί- νως ἐνδιαφέρεται, ἐνῶ γιὰ κάθε ἐθνικὴ τῆς πρόοδο ὑπερφηανεύεται, γιὰ τὸ ἐθνικώτερο ἴσως τῶν ζητημάτων τῆς, γιὰ τὴν εὐγενεστέραν τῆς ἴσως πρόοδον, γιὰ τὴν **ΕΘΝΙΚΗΝ** τῆς **ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΝ** ἐφάνη, ἕως τώρα τοῦλάχιστον, σχεδὸν ἀδιάφορος. Λησμονεῖ φαίνεται ὅτι ἡ Λογοτεχνία εἶνε ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ὄργανα τῆς ἀνωτέρας μορφώσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ μας ἔθν. μορφώσεως ἣ ὁποία τόσον πορευομένη εἰς τὴν ἐποχὴν μας ὅτι αὐτὴ ποὺ πᾶντον ἡμᾶς νὰ μᾶς ὑψώσῃ ὑπεράνω τῶν προλήψεων καὶ τῶν καθημερινῶν μικρο- συμπεφοροντῶν, νὰ μᾶς τονώσῃ τὰ εὐγενῆ αἰσθη- ματα τὰ ὁποία εἰς τὸν τραχὺν ἀγῶνα τῆς ζωῆς δηλητηριάζονται σιγά-σιγά καὶ στὸ τέλος πεθαί- νουν ἀπὸ μαρασμό.

Εἰς τὰς διαφόρους χώρας τῆς Σκέψεως μεγά- λαι γίνονται πρόοδοι. Εἰς τὰς Ἐπιστήμας καὶ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν νέοι κατακτῶνται κόσμοι ἀφαν- τίστου ὠραιότητος καὶ τελειότητος. Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἐκκλησιακὰ φτερουγίσματα τοῦ Πνεύ- ματος πρὸς νέους κόσμους καὶ νέας ιδέας, θὰ ἔμεναν ἄγνωστα εἰς τοὺς μὴ ειδικοὺς χωρὶς τὴν Λογοτεχνίαν. «Δι' αὐτῆς — λέγει κάποιος ξένος

κριτικὸς— διατηρεῖται εἰς τὰς ψυχὰς τὰς κουρα- σμένες ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς, καὶ πνιγμέ- νες ἀπὸ τὰς ὕλικές ἀσχολίας, ἡ ἀνησυχία διὰ τὰ ὑψηλότερα ζητήματα ποὺ κυριαρχοῦν τῆς ζωῆς, καὶ τῆς δύνουν κάποια ἐννοια καὶ κάποιο σκοπὸ».

Καὶ ἂν ἡ **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΜΑΣ** εὐρίσκετο ἀκόμη στὰ σπάργανά της, ἡ κοινωνία μας ἴσως θὰ εἶχε δίκην νὰ εἶνε ἀδιάφορος. Ἀλλ' ὅταν ἔχει νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἓνα Παπαδιαμάντη μὲ τὸ «Ὀλόγυρα στὴ λίμνη», τὴν «Φόνισσα» καὶ «τὰ Ρό- δινὰ Ἀκρογυᾶλια» ποὺ ἡ **ΝΕΑ ΖΩΗ** εἶχε τὴν τιμὴ νὰ δημοσιεύσῃ στὸ περιοδικὸ τῆς, ἓνα Καρ- καβίτσα, ἓνα Παλαμᾶ, ἓνα Κακλαμάνο, ἢ ἓνα νεοϊδεύτη νεοἑλληνα Περικλῆ Γιαννόπουλο, —γιὰ νὰ ἀναφέρω μερικὰ μόνον ὀνόματα— μὰ τὴν ἀλήθεια μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν πολυσυγχωρεῖται. Καὶ ἴσως ὀλιγώτερο εἰς μίαν κοινωνίαν ὅπως τὴν ἰδικὴν μας τῆς ὁποίας οἱ ἐξέχοντες λογοτέχνηι μετροῦνται στὰ δάκτυλα, νὰ ἔχῃ ἓναν ποιητὴ σὰν τὸν **ΚΑΒΑΦΗ** καὶ νὰ μὴ τὸν γνωρίζῃ περισσό- τερο. Ἀλλ' εἰς αὐτὸ ἴσως φταίει, καὶ ὅχι ὀλίγον, ἡ ὑπερβολικὴ μετριοφροσύνη τοῦ ποιητοῦ μας.

Ἐὰν εἶνε ἀλήθεια ὅτι αἱ γεωλογικαὶ καὶ με- τεωρολογικαὶ συνθήκαι, μὲ μιὰ λέξι ἡ φύσις ἑνὸς τόπου ἐπιδροῦν εἰς τὴν οργανικὴν διάπλασιν τῶν ὄντων, εἶνε ἐπίσης ἀλήθεια ὅτι ἡ φύσις αὐτὴ ἐπι- δροῦ καὶ εἰς τὰς πνευματικὰς τῶν ἀντιλήψεις καὶ ἐκδηλώσεις. Εἰς τὰ κλίματα τοῦ βορρᾶ ὅπου ὁ ἄν- θρωπος δὲν ἀντικρύζει καὶ πολὺ συχνὰ τὸν ἥλιο, καὶ πολλὰς φορὰς κάθεται ἡμέρες ὀλόκληρες κλει- σμένος εἰς τὸ ἀγαπημένο του home, χωρὶς καμ- μιὰ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, κατ' ἀνάγκην συγκεντρώνεται εἰς τὸ ἐσώτατον ἐγὼ του μέσα εἰς τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται, σκέπτεται, κινεῖται.

Τίποτε ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον δὲν τὸν ἀπο- σπᾷ. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ ἔργα τοῦ βορρᾶ ἔχουν κάτω τὸ ὀμιχλῶδες, κάτω τὸ βαρὺ καὶ μολυβένιο ποὺ δανεῖνται ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τοὺς, κάτω τὸ με-

λαγχολικό σάν βροχερή ημέρα τοῦ Νοεμβρίου
ποῦ ἐμᾶς τοὺς μεσημβρινούς πιέζει ἀνυπόφορα
σὸ στήθος.

Τί διαφορὰ μὲ τὸ μεσημβρινὸ πνεῦμα! Λε-
πτότης, χάρις, ἓνα θαμπωτικὸ φῶς, μιὰ κρυστάλ-
λινη διαύγεια μαζί μὲ ἓνα ἀνοιξιὰτικο γέλιο το
χαρκτηρίζουν. Εἶνε τὸ καθρέφτισμα τῆς παι-
γνιδιάρικης φύσεως ἡ ὁποία τὸ ἀγκαλιάζει καὶ
τὸ φιλεῖ τρελλά.

Ἄ Ο ΚΑΒΑΦΗΣ ὑφίσταται ἀσυνειδήτως δύο ἐπι-
δράσεις δύο φύσεων. Κληρονομικῶς τὴν ἐπιρ-
ροὴν τῆς μιᾶς ἡ ὁποία εἶνε καὶ ἡ φύσις τῆς πα-
τρίδος του, ἐπικτήτως τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἄλλης
εἰς τὴν ὁποίαν ἔζησε τὰ παιδικὰ του χρόνια. Ἡ
πρώτη τὸν ἐστόλισε μὲ δυὸ στολίδια ἀγνῶς
ἑλληνικά· μὲ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν διαύγεια. Ἡ
δεύτερη, τοῦ ἐχάρισε — γιὰ ἀνάμνησι ἴσως — τὸ
βαθὺ φιλοσοφικὸ αἶσθημα καὶ τὸ μεγενθυτικὸ
πρίσμα τῆς μελαγχολίας μὲ τὸ ὁποῖον βλέπει τὸ
κάθε τι, καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα τὴ ζωὴ, τῆς ὁποίας
τὲς ἡμέρες παραβάλλει μὲ κεριά.

Ἄλλα εἶνε σβυσμένα, καὶ αὐτὰ εἶνε ἡ περασμέ-
νες ἡμέρες, ἄλλα πάλι καίνε ἀκόμη, καὶ αὐτὰ εἶνε
ἡ μέρες τοῦ μέλλοντος. Ἐνα αἶσθημα φόβου
καὶ λύπης μαζί τὸν καταλαμβάνει εἰς τὴν θεάν
τῶν σβυσμένων, χωρὶς ἀφ' ἑτέρου ἡ ἄλλη σειρὰ
τῶν ἀναμμένων νὰ μπορῇ νὰ τὸν ἀποσπάσῃ
ἀπὸ τὴν ἀπαισιοδοξία του, νὰ τὸν φωτίσῃ μὲ
καμμιὰ ἀκτίνα χαρᾶς.

Τοῦ μέλλοντος ἡ μέρες — λέγει ὁ ποιητὴς — στέκοντ'
[ἐμπροστὰ μας.

σὰ μιὰ σειρὰ κεράκια ἀναμμένα—
χρυσά, ξεστά, καὶ ζωηρά κεράκια.

Ἡ περασμένες μέρες πίσω μένου
μιὰ θλιβερὴ σειρὰ κεριῶν σβυσμένων·
τὰ πῶ κοντὰ βγάξουν καπνὸν ἀκόμη,
κρύα κεριά, λυωμένα, καὶ κυρτά.

Δὲν θέλω νὰ τὰ βλέπω· μὲ λυπεῖ ἡ μορφή των,
καὶ μὲ λυπεῖ τὸ πρῶτο φῶς των νὰ θνιμοῦμαι.
Ἐμπρὸς κυττάζω τὰναμμένα μου κεριά.

Δὲν θέλω νὰ γυρίσω νὰ μὴ διῶ καὶ φοῖζω
τὶ γρήγορα ποῦ ἡ σκοτεινὴ γραμμὴ μακραίνει,
τὶ γρήγορα ποῦ τὰ σβυστὰ κεριά πληθαίνουν.

Τὰ «Κεριά», «εἶνε ἓνα τραγοῦδι μελαγχολι-

κόν, θρηνηῶδες, ὑπέροχον εἰς τὴν ἀπλότητα του»,
ὅπως τὸ ὠνόμασε τὸ «Νέον Ἄστυ».

Σ' ἓνα στίχο αὐτοῦ τοῦ ποιήματος:

Ἐμπρὸς κυττάζω τὰναμμένα μου κεριά

νομίζει κανεὶς ὅτι ὁ ποιητὴς παρηγορεῖται πρὸς
στιγμὴν, ὅτι εἰς τὴν θεάν των βλέπει ὑποφῶσκον
ἓνα ρόδινο καὶ χαρωπὸ μέλλον ποῦ ὑπόσχεται
πολλά. Ἄλλ' ὅχι! Ὁ ποιητὴς εἶνε πολὺ σφιχτὰ
προσκολλημένος εἰς τὴν ἀπαισιοδοξία του ὥστε
νὰ ἐλπίζει. — Γιατί; — Τὶ ἀνάγκη νάλθῃ τὸ μέλλον,
ἀφοῦ καὶ αὐτὸ θὰ εἶνε σάν τὸ παρόν; — Ἀφοῦ,

Τὴν μιὰ μονότονην ἡμέραν ἄλλη
μονότονη, ἀπαράλλακτη ἀκολουθεῖ.

Αὐτὰ ποῦ ἔρχονται κανεὶς εὐκόλα τὰ εἰκάζει.

Εἶνε τὰ χθεσινὰ τὰ βαρετὰ ἐκεῖνα.

Καὶ καταντᾷ τὸ αὔριο πιά σάν αὔριο νὰ μὴ μοιάζει.

Δὲν εἶνε ὅμως μόνον αὐτὸς ὁ λόγος διὰ
τὸν ὁποῖον δὲν αἰσθάνεται καμμιὰ χαρὰ γιὰ
τὸ μέλλον. Εἶνε καὶ ἓνας ἄλλος λόγος. Εἶνε
ὁ φόβος γιὰ τὸ γῆρας, τοῦ ὁποίου μᾶς δίδει
μιὰ μελαγχολικὴ, ἄλλα καὶ ὑπερβολικὴ κοιμιά,
εἰκόνα εἰς τὲς «Ψυχὲς τῶν Γερόντων»

Μὲς στὰ παλὰ τὰ σώματά των τὰ φθαρμένα
κάθονται τῶν γερόντων ἡ ψυχές.

Τὶ θλιβερὲς ποῦ εἶνε ἡ φτωχὴς

καὶ πῶς βαριοῦνται τὴν ζωὴ τὴν ἄθλια ποῦ τραβοῦνε.

Πῶς τρέμουν μὴν τὴν χάσουν καὶ πῶς τὴν ἀγατοῦνε
ἡ σαστισμένες κ' ἀντιρατιζές

ψυχές, ποῦ κάθονται — κοιμιστοὶ γῆρας —

μὲς στὰ παλὰ των τὰ πετὰ τὰράνιαμένα.

Ἄ Ο ΚΑΒΑΦΗΣ καὶ στὲς στιγμὲς τοῦ πρὸς κα-
ταθλιπτικοῦ πεσιμισμοῦ ποῦ βαρύνει τὸ στή-
θος του, διατηρεῖ τὴν ὀλυμπίαν γαλήνην τῆς
ἐκφράσεως, τὴν ἀρμονίαν ψυχῆς, ὅπως ἔλεγον
οἱ ἀρχαῖοι. Καμμιὰ ὑστερικὴ κραυγὴ, κανένα
θεαματικὸ παράπονο δὲν γλιστρᾷ ἀπὸ τὰ χεῖλη
του ὅταν ἀντικρύζει τὴν φοβερὴν ἐκείνη Σφίγγα
ποῦ λέγεται Ἄγνωστον, ἡ ὁποία σιωπηλὴ καὶ
γιγάντια προβάλλει γοιφώδης ἐνώπιόν του. Μιὰ
ἥσυχη μελαγχολία, ἓνα ἐλαφρότατο ρίγος φρί-
κης διατρέχει τὸ ἐγὼ τοῦ ποιητοῦ, καὶ μιὰ ἀπαι-
σιοδοξία βαθεῖα ἀλλὰ λεπτὴ ἀπλώνεται τοὺς
στίχους τὸν γιὰ τὸν δυστυχημένον ἄνθρωπο, ὁ
ὁποῖος ἀγωνίζεται νὰ ἀναστήρῃ ἔστω καὶ μιὰ

γωνιά ἀπὸ τὸν μυστηριώδη πέπλον ποῦ παρεντίθεται μεταξὺ τοῦ ἐσωτερικοῦ μας φακοῦ καὶ τοῦ μυστηριώδους Ἀγνώστου.

Αὐτὸς ὁ ἀγὼν εἰς τὸν ποιητὴ μας φαίνεται ἄσκοπος, ἴσως καὶ κατὰ περισσότερο, ἴσως ἐπικίνδυνος. Στὴν ἀρχὴ ἀγωνίζεται καὶ αὐτὸς νὰ δώσῃ σὲ κάθε πρόβλημα κάποια λύσι, νὰ χύσῃ ἐπάνω του κάποιο φῶς, ἀλλὰ σὲ λιγάκι σταματᾷ. Συλλογίζεται ὅτι, «ἴσως τὸ φῶς θάναί μιά νέα τυραννία.»

Ἄλλ' ἄς ἀφήκωμε τὸν ποιητὴ νὰ ὀμιλήσῃ.

Σ' αὐτὲς τὲς σκοτεινὲς κάμαρες, ποῦ περνῶ μέρες βαρύνες, ἐπάνω κάτω τριγυρνῶ γιὰ νᾶβρῶ τὰ παράθυρα.—Ὅταν ἀνοίξῃ ἓνα παράθυρο θάναί παρηγορία.—

Μὰ τὰ παράθυρα δὲν βρίσκονται, ἢ δὲν μπορῶ νὰ τᾶβρῶ. Καὶ καλλίτερα ἴσως νὰ μὴν τὰ βρῶ.

Ἴσως τὸ φῶς θάναί μιά νέα τυραννία.

Ποιὸς ξέρει τὶ καινούργια πράγματα θὰ δείξῃ.

Ὁ ΚΑΒΑΦΗΣ δὲν ἔχει τὸ αἶσθημα τῆς φύσεως· τοῦλάχιστον δὲν μᾶς τῶδειξε ὥς τὰ τώρα. Ἀντὶ νὰ τρέξῃ ἔξω, στὸ βουνό, στὰ χωράφια, στὴν ἀμμουδιά, νὰ ἀπολαύσῃ τὸ γοητευτικὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ ποῦ πιστὰ καθρεφτίζει ἀποκάτω ἢ θάλασσα, νὰ μεθύσῃ βακχικὰ μὲ τὰ ἀρώματα ποῦ τόσον σπύταλα σκορποῦν τὰ ἄνθη, νὰ νοιώσῃ γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸν ἡδονικὸ ἐκμηδενισμὸ τῆς ὄντοτήτός του, τὴν συγχώνευσί τῆς μὲ τὴν αἰώνια γύρω του φύσι, προτιμᾷ γὰ κλειστὴ ἑρμηνεία εἰς τὸν φιλιόσενιο πύργο του, καὶ ν' ἀρχίσῃ σὰν ἀκούραστη μέλισσα νὰ τὸν στολίσῃ μὲ εἰκάνες σὰν τὴν «Κηδεῖα τοῦ Σαρπηδόου», καὶ ἀνάγνωστα σὰν τὴν «Συνοδεία τοῦ Διονύσου».

Ἀρχαιοπρέπεια, χάρις καὶ ζωὴ εἶνε τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τῶν δύο.

Ὁ Θεὸς μὲ θεσπέσια

δόξαν ἐμπρός, μὲ δύναμι στο βάδισμά του.

Ὁ Ἀκράτος πίσω. Στὸ πλάγι τοῦ Ἀκράτου ἡ Μῆθη χύνει στοὺς Σάτυρους τὸ κρασί ἀπὸ ἀμφορέα ποῦ τὸν στέφεινε μισοί.

Κοντὰ τῶν ὁ Ἡδύνοιος ὁ μαλθακὸς

τὰ μάτια του μισοκλειστά, ὑπνωτικός.

Καὶ παρακάτω ἔρχονται οἱ τραγουδισταὶ

Μόλπος κ' Ἡδυμελὴς κ' ὁ Κῶμος, ποῦ ποτὲ

δὲν λείπει, ὑψηλὰ τὴν δᾶδα τὴν σεπτὴ

βαστώντας, καί, σεμνότητι, ἡ Τελετή.

Κάπου-κάπου ὁ ὑπομονητικὸς ἐργάτης τῆς Τέχνης σταματᾷ, καὶ ρίχνει ἀναδρομικὸ βλέμμα εἰς τὴν συντελεσθεῖσαν ἐργασίαν του. Τὴν πρώτην στιγμὴν δυσανεστίζεται καὶ ἀπογοητεύεται. Βλέπει ὅτι ἡ σκάλα τῆς Ποιήσεως εἶνε ψηλὴ, καὶ αὐτὸς μόλις τὸ πρῶτο σκαλὶ ἀνέβηκε. Ἐπειτα ὅμως συλλογίζεται καλλίτερα, ζυγίζει ἀκριβέστερα, καὶ εὐρίσκει ὅτι ἔχει ἄδικο. Καὶ αὐτὸ ποῦ ἔκαμε εἰς τὴν Ποίησι ποῦ ἔχει ψηλὲς τὲς σκάλες εἶνε κατὰ.

Εἰς τὸ σκαλὶ γιὰ νὰ πατήσῃς τοῦτο πρέπει μὲ τὸ δικαίωμά σου νᾶσαι πολίτης εἰς τῶν ιδεῶν τὴν πόλι. Καὶ δύσκολο στὴν πόλι ἐκείνην εἶνε καὶ σπάνιο νὰ σὲ πολιτογραφήσουν. Στὴν ἀγορὰ τῆς βρίσκεις Νομοθέτας ποῦ δὲν γελᾷ κανέναν τυχοδιώκτη. Ἐδῶ ποῦ ἐφθασες, λίγο δὲν εἶνε τόσο ποῦ ἔκαμες μεγάλῃ δόξᾳ.

Ὁ ποιητὴς εἶνε αὐστηρὸς διὰ τὸν ἑαυτοῦ του. Δὲν ἀνέβηκε μονάχα ἓνα σκαλί! Ἀνέβηκε πολλὰ σκαλιὰ τῆς Ποιήσεως. Αἰσθάνθηκε τὸ ἡδονικὸ φτερούγισμα τῆς Τέχνης νὰ χαϊδεύῃ τὸ μέτωπό του.

Σὲ μερικὰ του ποιήματα ἀναπτύσσει μιὰ συμβολικὴ κοινωνικὴ φιλοσοφία. Εἰς τοὺς Τρῶας του, παραβάλλει τὰς προσπαθείας τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ζωὴ, μὲ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἡρωϊκῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ Ἰλίου. «Εἶνε ἡ προσπάθειές μας σὰν τῶν Τρῶων» λέγει ὁ ποιητὴς. Προσπαθοῦμε, ἀγωνιζόμεθα, ἐπιτυγχάνομε πρὸς στιγμὴν, ἀρχίζομε νᾶχωμε καλὰς ἐλπίδες γιὰ τὸ μέλλον, νομίζομεν ὅτι κάθε δυσκολία ποῦ θὰ παρουσιασθῇ θὰ τὴν νικήσωμε, πιστεύομεν ὅτι θὰ ἔχωμε τὴν δύναμι νὰ ἀλλάξωμε τὴν τύχη μας ἀλλὰ «πάντα κατὰ βγαίνει καὶ μᾶς σταματᾷ.»

Ὁ Ἀχιλλεὺς στὴν τάφρον ἐμπροστά μας βγαίνει, καὶ μὲ φωνὲς μεγάλες μᾶς τρομάζει

Καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ κρίσιμος στιγμὴ τῆς πάλης μὲ τὴν τύχη σῶμα μὲ σῶμα, τότε καὶ ἡ τόλμη καὶ ἡ ἀπόφασίς μας χάνονται, καὶ ζητοῦμε τὴν σωτηρίαν μας εἰς τὴν φυγὴν.

Ὅμως ἡ πτώσις μας εἶνε βεβαία. Ἐπάνω, στὰ τεῖχη, ἀρχισεν ἡδὴ ὁ θρήνος.

Τῶν ἡμερῶν μας ἀναμνήσεις κλαῖν καὶ σθήματα.

Πικρὰ γιὰ μᾶς ὁ Πριάμιος κ' ἡ Ἑκάβη κλαῖνε.

Ἄλλ' ὁ ΚΑΒΑΦΗΣ δὲν ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὸ

γενικόν. Ἐλκύεται ἑξίσου καὶ ἀπὸ τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις. Αἱ «Θερμοπύλαι» του εἶνε ἓνας ὕμνος πρὸς τὸν ἄνθρωπο ποῦ ξεύρει νὰ εἶνε δίκαιος χωρὶς τραχύτητα, «γενναῖος ὁσάκις εἶνε πλούσιος, κ' ὅταν εἶνε πτωχός, πάλιν εἰς μικρὸν γενναῖος», πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος ἀγωνίζεται εἰς τὴν θέσιν ποῦ ἐτάχθη μὲ στωϊκὴν ἀπόφασιν καὶ γαλήνην, ἃν καὶ εἶνε βέλαιος ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ἡ νίκη δὲν θὰ κλίνη ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὁ ποιητής μας, ὁ ὁποῖος συχνὰ δανεῖζεται εἰκόνες ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, καὶ εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν δανεῖζεται τὴν περὶ γνωστὴ ἀλλὰ καὶ τὴν περὶ τραγικὴ ἴσως τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. Δανεῖζεται τὰς Θερμοπύλας

Ἀπὸ τὰ ὠραιότερα αὐτοῦ τοῦ εἵδους εἶνε καὶ «τὰ Τείχη», ἓνα ποιηματάκι ἀπὸ ὁκτὼ μόνον στίχους, τὸ ὁποῖον ἔγραψε πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Εἰς αὐτὸ ὁ ποιητής ἔχει ὑπ' ὄψιν του τὸν ἄνθρωπο εἰς τὸν ὁποῖον λείπουν ἐκεῖνα τὰ προσόντα, τὰ τιποτένια, ἀλλὰ σπουδαιότατα γιὰ τὰς κοινωνικὰς ἐπιτυχίες, μὲ τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὸς θὰ μπορούσε ν' ἀνεβῇ ὑψηλὰ ὅπως τόσοι καὶ τόσοι ἄλλοι ἴσοι του, καὶ μερικοὶ μάλιστα κατώτεροί του. Χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ καὶ ὁ ἴδιος, μὲ τὸ νὰ μὴ θέλῃ νὰ σκύβῃ σιωπηλὰ ἐμπρὸς σὲ κάθε πρόληψιν τῆς ἐποχῆς του, νὰ μὴ θέλῃ νὰ συμμορφοῦται μὲ τὸ σοφὸ *guarda e passa* ἐμπρὸς σὲ κάθε κοινωνικὴ σάπια, μὲ τὸ νὰ ἔχη διαφοροετικὰ ἰδανικὰ ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του, τοῦ ἔκτισαν γύρω του τείχη, καὶ τείχη ἀνυπερέβλητα ποῦ τὸν ἔχουν χωρίσει ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμον.

Χωρὶς περίσσεψιν, χωρὶς λύπην, χωρὶς αἰδῶ, μεγάλα κ' ὑψηλὰ τριγύρω μου ἔκτισαν τείχη.

Καὶ κάθομαι καὶ ἀπελπίζομαι τώρα ἐδῶ.

Μὲ τρώγει τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν αὐτὴ ἡ τύχη, διότι πράγματα πολλὰ ἔξω νὰ κάμω εἶχον.

Ἄ, ὅταν ἔκτιζαν τὰ τείχη πῶς νὰ μὴν προσέξω.

Ἄλλὰ δὲν ἄκουσα ποτὲ κρότον κτιστῶν ἢ ἤχον. Ἀνεπαισθήτως μ' ἔκλεισαν ἀπὸ τὸν κόσμον ἔξω.

Τὸ ὠραῖον αὐτὸ ποίημα εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ποιητής χίνει τόσην ἀπαισιοδοξία καὶ μελαγχολία, καὶ τόσην πικρία γιὰ μερικές κοινωνικὰς σκληρότητες, ἔχει σαγηνεύσει καὶ ἓνα ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους καὶ τοὺς περὶ γνωστοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ἑλληνικῆς λογοτεχνίας μας.

«Τὰ «Τείχη» τοῦ Καβάφη—λέγει ὁ κ. Ξενόπουλος,—ἀντέστησαν εἰς κάθε μου ἀνάλυσιν. Κ' ἐξακολουθοῦν νὰ μὲ κατέχουν, νὰ μὲ περιζώνουν ὄρθια, ἀμείλικτα καὶ θαυμάσια. Ὁ ποιητὴς μ' ἐφυλάκισε, μ' αἰχμαλώτισε. Καὶ ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτὴν χρονολογεῖται ὁ θαυμασμός μου. Βεβαίως δὲν θὰ τὸν συμμερισθοῦν ὁλόκληρον,—οὔτε τὸ ἀπαιτῶ,—ὅσοι ἤκουσαν κάποτε κρότον κτιστῶν ἢ ἤχον, κ' ἐπρόσεξαν ὅταν ἐκτίζοντο τριγύρω των ὑποῦλα τείχη, καὶ δὲν ἀφῆκαν, οἱ συνετοί, νὰ τοὺς κλείσουν ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον ἀνεπαισθήτως. Ἄλλ' ἐγὼ δὲν ἐπρόσεξα, τὸ ἐξομολογοῦμαι. Ἄφισα νὰ πυργωθῇ τριγύρω μου ὁ φοβερός φραγμός, καὶ τώρα εἶμαι ἐντελῶς ἀνίσχυρος ἐναντίον του! Καὶ ὅλον αὐτὸ τὸ κακὸν ἔγινε τόσον ἀνεπαισθήτως, ὥστε θὰ τὸ ἀγνοοῦσα ἀκόμη, δὲν θὰ εἶχα παρὰ μίαν ἀόριστον ὑποψίαν τῆς οἰκτρᾶς μου τύχης, ἃν δὲν μοῦ τὸ ἐφανερώωνεν ἔξαφνα ὁ ποιητής εἰς ὅλην του τὴν ἔκτασιν, εἰς ὅλην του τὴν φρίκην...

Καὶ τώρα κάθομαι καὶ ἀπελπίζομαι ἐδῶ.... Ἐ αὐτὸς ὁ ποιητής ἤμπορεῖ νὰ μὴν εἶνε δι' ἐμὲ κάτι τι;»

Καὶ ἓνα ἄλλο μεγάλο κοινωνικὸ πρόβλημα ἀπασχολεῖ τὸν ποιητὴ μας· τὸ πρόβλημα τοῦ Πολιτισμοῦ. Ὁ ΚΑΒΑΦΗΣ νομίζει ὅτι ὁ Πολιτισμός δὲν μᾶς ἔδωκε τὴν εὐτυχίαν. Σὲ στιγμὴ μαύρης ἀπαισιοδοξίας καὶ βαθειᾶς ρέμβης πρέπει νὰ συνέλαβε τὸ «Περιμένοντας τοὺς Βαρβάρους». Εἶνε μιὰ μεγαλοπρεπὴς καὶ γοητευτικὴ ὁπτασία τοῦ ποιητοῦ, ὁ ὁποῖος μεταφέρεται σὲ ἰδανικὴν πόλιν, ποῦ οἱ κάτοικοί της ἀφοῦ ἀνεπύρεξαν μεγάλον βαθμὸν πολιτισμοῦ, καταλαμβάνονται ἀπὸ ἡδονικὴν νοσταλγίαν γιὰ μιὰ ζωὴ περασμένων ἐποχῶν τῶν ὁποίων ἡ ἀνάμνησις χάνεται εἰς τὴν νύκτα τοῦ παρελθόντος. Φαντάζονται ὅτι ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀρχεγόνου πολιτισμοῦ θὰ ἀποκτήσουν τὴν εὐτυχίαν. Καὶ ἡ ἐπιθυμία των παρ' ὀλίγον νὰ ἐκπληρωθῇ. Ἐρχεται ἡ εἰδήσις ὅτι οἱ Βάρβαροι πλησιάζουν. Εἰς τὴν ἀγγελίαν, σύγχλητος καὶ νομοθέται πάνουν κάθε ἐργασίαν. Ὁ αὐτοκράτωρ μὲ μεγάλη στολή, καὶ περιστοιχισμένος ἀπὸ τοὺς πραιτορας καὶ ὑπάτους μὲ τὰς κλασικὰς τοὺς τόγες καὶ τὰ φανταχτερά τοὺς στολίδια, περιμένει τοὺς ξένους εἰς τὴν μεγάλην πύλην

τῆς πόλεως. Περιμένοντας ὁμως ἐνίχτωσε, καὶ οἱ Βάρβαροι δὲν ἐφάνησαν. Μερικοὶ ποῦ ἤλθαν ἀπὸ τὰ σύνορα εἶπαν πῶς βάρβαροι δὲν ὑπάρχουν πειά. Ὅλοι γυρνοῦν στὰ σπίτια τους συλλογισμένοι καὶ ἀπογοητευμένοι ἐρωτῶντας:

«Καὶ τώρα τι θὰ γένουμε χωρὶς βαρβάρους.
Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν μιὰ κάποια λύσις».

Ἡ εἶδησις ὅτι Βάρβαροι πειά δὲν ὑπάρχουν, εἶνε ἡ πεποιθήσις τοῦ ποιητοῦ. Νομίζει ὅτι ὁ κολοσσαῖος αὐτὸς ὀργανισμὸς ποῦ λέγεται Πολιτισμὸς, εἶνε τόσο τέλειος, οἱ πλόκαμοί του ἀγκαλιάζουν τόσο σφιχτὰ τὸν πλανήτη μας, ὥστε κάθε προσπάθεια πρὸς ἀποφυγὴν του, πρὸς ἐπιστροφὴν σὲ βίον ἀρχέγονον θὰ ἦτο ματαία.

Τὸ ποίημα αὐτὸ εἶνε τόσο ὥραϊον ὥστε θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σὰς τὸ διαβάσω.

— Τι περιμένουμε στὴν ἀγορὰ συναθροισμένοι;

Εἶναι οἱ βάρβαροι νὰ φθάσουν σήμερα.

— Γιατί μέσα στὴν Σύγκλητο μιὰ τέτοια ἀπραξία;
Τί κάθονται οἱ Συγκλητικοὶ καὶ δὲν νομοθετοῦνε;

Γιατί οἱ βάρβαροι θὰ φθάσουν σήμερα.
Τί νόμους πιά θὰ κάμουν οἱ συγκλητικοί;
Οἱ βάρβαροι σὰν ἔλθουν θὰ νομοθετήσουν.

— Γιατί ὁ αὐτοκράτωρ μας τόσο πρωὶ σηκώθη,
καὶ κάθεται στῆς πόλεως τὴν πιδὲ μεγάλη πύλη,
στὸν θρόνο ἐπάνω, ἐπίσημος, φορῶντας τὴν
[χορῶνα;

Γιατί οἱ βάρβαροι θὰ φθάσουν σήμερα.
Κε ὁ αὐτοκράτωρ περιμένει νὰ δεχθῇ
τὸν ἀρχηγὸ τους. Μαλιστὰ ετοίμασε
γιὰ νὰ τὸν δώσει μιὰ περγαμινή. Ἐκεῖ
τὸν ἔγραψε πῆλιν πολλοὺς καὶ ὀνόματα.

— Γιατί οἱ δύο μας θάπαι καὶ οἱ πρῶτοι ἐβγήκαν
σήμερα μὲ τὰς κόκκινες, τὰς κεντημένες τούγες;
γιατί βραχιόλια φόρεσαν μὲ τόσοὺς ἀμειψύτους,
καὶ δαχτυλίδια μὲ λαμπρὰ γυαλιστερά σμαράγδια;
γιατί νὰ πιάσουν σήμερα πολὺτιμα μπασιόννια
μὲ ἀσήμια καὶ μαλάματα ἐκτακτὰ σκαλισμένα;

Γιατί οἱ βάρβαροι θὰ φθάσουν σήμερα
καὶ τέτοια πράγματα θαμπόουν τοὺς βαρ-
[βάρους

— Γιατί καὶ οἱ ἄξιοι ρήτορες δὲν ἔρχονται σὰν πάντα
νὰ βγάλουνε τοὺς λόγους τους, νὰ ποῖνε τὰ
[δικά τους;

Γιατί οἱ βάρβαροι θὰ φθάσουν σήμερα;
καὶ οἱ βάρβαροι βαρνοῦνται τὰς δημηγορίες.

— Γιατί ν' ἀρχίσει μονομιᾶς αὐτὴ ἡ ἀνησυχία
καὶ ἡ σύγχυσις; (Τὰ πρόσωπα τι σοβαρὰ ποῦ ἐγίναν).
Γιατί ἀδειάζουν γρήγορα οἱ δρόμοι καὶ ἡ πλατεῖς
καὶ ὅλοι γυρνοῦν στὰ σπίτια τους πολὺ συλλο-
[γισμένοι;

Γιατί ἐνίχτωσε καὶ οἱ βάρβαροι δὲν ἤλθαν.
Καὶ μερικοὶ ἐφθασαν ἀπ' τὰ σύνορα
καὶ εἶπαν πῶς βάρβαροι πιά δὲν ὑπάρχουν.

Καὶ τώρα τι θὰ γένουμε χωρὶς βαρβάρους.
Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν μιὰ κάποια λύσις.

Ἐκεῖνο ποῦ χαρακτηρίζει τὴν ποίησιν τοῦ **ΚΑΒΑΦΗ**, εἶνε μιὰ μεγάλη εἰλικρίνεια αἰσθημάτων, καὶ μιὰ ἄψογος εὐσυνειδησία ἐργασίας. Πολλοὶ γράφουν ἀπὸ ματαιοδοξία, ἄλλοι ἀπὸ ἀνάγκη, καὶ ἄλλοι—ἀλλὰ ὀλίγοι—ἀπὸ εἰλικρινῆ ἀγάπην πρὸς τὴν ἀγνὴν Τέχνην. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν κατηγορίαν ἀνήκει καὶ ὁ **ΚΑΒΑΦΗΣ**. Κάθε τι ποῦ ἔγραψε, τὸ αἰσθάνθηκε πρῶτα καὶ τὸ αἰσθάνθηκε βαθειά. Εἰς τὸ αἶσθημα ὁμως ἐνώνει καὶ κάτι ἄλλο ὅχι καὶ πολὺ σύνθηδες. Ἐνώνει καὶ τὴν βαθειὰ ἐκείνη φιλοσοφικὴ κρίσιν ποῦ σὲ ὀλίγους, πολὺ ὀλίγους ἀπαντᾷ. Ὑποβάλλει τὸ αἶσθημα εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ νοῦ, ὁ ὁποῖος τὸ σφυρηλατεῖ καὶ τοῦ δίδει μιὰν ἄλλην μορφήν, ὀλιγώτερο ἴσως λυρικήν, ὀλιγώτερο χτυπητὴν, ἀλλὰ περὶ λεπτὴ καὶ περὶ σοβαρὰ, καὶ ἡ μορφή αὐτὴ εἶνε ἡ ἀρεστὴ εἰς τοὺς ὀλίγους.

Καὶ ἕνα ἄλλο ἀκόμη χαρακτηρίζει τὴν ποίησίν του. Ἡ πρωτοτυπία εἰς τὴν γλῶσσαν. Ἀρχισε καὶ αὐτὸς, ὅπως σχεδὸν ὅλοι. Ἀρχισε μὲ τὴν καθαρῆν. Σιγὰ-σιγὰ ὁμως εὗρηκε τὸν δρόμον του, δρόμον ξεχωριστὸ πάντοτε διότι ὁ Καβάφης δὲν ἀνήκει σὲ καμμιά κλίκα. Προσπαθεῖ νὰ γράφῃ ἀληθινὰ, χωρὶς νὰ ἐπιτηδεύεται, προσπαθεῖ νὰ εἶνε ζωντανός. Καὶ νομίζω ὅτι τὸ κατόρθωσε.

Ἡ ποίησίν του εἶνε ἡ περὶ ξεχωριστὴ, ἡ περὶ ἀτομική, ἡ περὶ πρωτότυπος ἴσως σύγχρονος ἑλληνικὴ ποίησις. Εἶνε «ἡ Σπανία Ποίησις» ὅπως τὴν ὀνόμασε κάποιος κριτικός.

Λεπτὴ, διανγῆς, γόησσα τῆς φαντασίας καὶ τοῦ πνεύματος, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ αἶσθημα συγχωνεύεται μὲ τὴν ἰδέαν, καὶ τὰ δύο περιβάλλονται συχνὰ μὲ τὸ σύμβολον.

Ένας νόμος τῆς παγκοσμίου ζωῆς, μιὰ φιλοσοφική σκέψις, καὶ κάποτε ἓνα χαριτωμένο σκίτσο παρμένο ἀπὸ τὴν καθημερινή ζωὴ ὅπως ὁ «Γέρος στὸ καφενεῖο» εἶνε τὸ θέμα τῆς. Καὶ τὶ χάρις καὶ ζωὴ τοῦ τὰ διακρίνει αὐτὰ τὰ σκίτσα!—Νομίζει κανεὶς ὅτι τὸν Γέρο τοῦ μᾶς περιγράφει, τὸν εἶδε καὶ τὸν ξαναεἶδε χίλιες φορές,

... στοῦ καφενεῖου τοῦ βοερού τὸ μέσα μέρος...
... μὲ μιὰν ἐφημερίδα ἐμπρὸς του, χωρὶς συντροφιά.

Καὶ μὲς στῶν ἄθλιων γηρατειῶν τὴν καταφρόνεια σκέπτεται πόσο λίγο χάρηκε τὰ χρόνια τοῦ εἶχε καὶ δύναμι, καὶ λόγο, κ' ἐμορφιά.

Ξέρει ποῦ γέρασε πολὺ· τὸ νοιώθει, τὸ κυττάζει. Κ' ἐν τούτοις ὁ καιρὸς τοῦ ἦταν νέος μοιάζει σὰν χθές. Τὶ διάστημα μικρὸ, τὶ διάστημα μικρὸ.

Καὶ συλλογιέται ἡ Φρόνησις πῶς τὸν ἐγέλα. καὶ πῶς τὴν ἐμπιστεύονταν πάντα—τί τρέλλα!—τὴν ψεύτρα ποῦ ἔλεγε «Ἀῦριο. Ἔχεις πολὺν καιρό».

Θυμᾶται ὁρμὲς ποῦ βάσταγε· καὶ πόση χαρὰ θυσιάξε. Τὴν ἄμναλη τὸν γνώση καθ' εὐκαιρία χαμένη τώρα τὴν ἐμπαίζει.

... Μὰ ἀπ' τὸ πολὺ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ θυμᾶται ὁ γέρος ἐξαλίσθηκε. Κι' ἀποκοιμᾶται στοῦ καφενεῖου ἀκουμπισμένος τὸ τραπέζι.

Καὶ ἀπὸ ἄλλα ποιήματα τοῦ ΚΑΒΑΦΗ, βγαίνουν λυπητεροὶ τόνοι, ἓνα παράπονο γιὰ κάτι ἐπιθυμίες περασμένων χρόνων ποῦ

«... ἐπέρασαν χωρὶς νὰ ἐκπληρωθοῦν· χωρὶς ν' ἀξιωθῇ καμμιὰ τῆς ἡδονῆς μιὰ νύχτα, ἢ ἓνα πρωτὶ τῆς φεγγερό»
μιὰ μελαγχολικὴ μουσικὴ γιὰ τὰ παλιὰ πεθμένα πράγματα, γιὰ τὲς

... ιδανικὲς φωνές κ' ἀγαπημένες—ὅπως ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς λέγει—
ποῦ μὲ τὸν ἦχο των γιὰ μιὰ στιγμή ἐπιστρέφουν ἦχοι ἀπὸ τὴν πρώτη ποίησι τῆς ζωῆς μας—
σὰ μουσικὴ τὴν νύχτα μακρυνὴ τοῦ σβύνει.

Τὰ ποιήματά του μοιάζουν μὲ πολὺτιμα πετράδια ποῦ βγῆκαν καλοδουλεμένα ἀπὸ χέρια ἐπιδέξιου κ' ὑπομονητικοῦ τεχνίτη. Ὀλόκληρο τὸ μέχρι σήμερον ἔργον τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ ποιητοῦ, εἶνε σὰν μιὰ συλλογὴ τέτοιων πετράδιων, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει μιὰ θέσις κενή, γιὰ ἓνα πολὺτιμο πετράδι, γιὰ τὸ χαρωπὸ σμαράγδι ποῦ συμβολίζει τὴν πράσινη Ἑλπίδα.

Ἡ συλλογὴ ὅμως εἶνε μικρὴ καὶ λίγα τὰ πολὺτιμα πετράδια. Ἀλλὰ τί πειράζει; Καὶ ἓνα μόνον ἀπ' αὐτὰ τὰ πετράδια, εἶνε ἓνας ὁλόκληρος κόσμος.

ΠΑΥΛΟΣ Α. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

10 Απριλίου
1909

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑ

Κυρίαί καὶ Κύριοι,

Ἡ ὡραία Ἑπτάνησος, ἡ ἔξακουσμένη Νεράϊδα μὲ τὰ ἑπτὰ μαργαριτάρια ποῦ στολίζουν τὸ χρυσὸ τῆς διαδήμα, εἶνε μία ἀπὸ τὶς τρισευτυχισμένες ἐκεῖνες μητέρες ποῦ ἀξιώθηκαν καὶ ἀξιωνονται ὁλοένα νὰ βλέπουν τὰ μέτωπα τῶσων παιδιῶν τῆς στεφανωμένα μὲ κλωνάρια μυρτιάς καὶ δάφνης.

Ἡ Ἑλληνικὴ Τέχνη ἀπὸ καιρὸ τώρα τῆς σφίγγει μὲ θερμὴν εὐγνωμοσύνη τὸ χεῖρ γιατί τῆς ἐχάρισε στὸν ὑπέρκαιο ναὸ τῆς τόσους λειτουργοὺς ποῦ ταιριαζοῦν ἁρμονικὰ τὸν ὕμνον τῶν τῶν ὥρα τῆς πνευματικῆς θυσίας εἴτε μὲ στίχους σὰν τὸν Σολωμὸ, τὸν Βαλαωρίτη, τὸν

Κάλβο, τὸν Τυπάλδο, τὸν Πολυλά, τὸν Τερτσέτη, τὸν Λασκαράτο, τὸν Μαρτζώκη, τὸν Μαρκορά, εἴτε μὲ τόνους σὰν τὸν Μάντζαρο, τὸν Ξάνδα, τὸν Καρρέρη, τὸν Σαμάρα, εἴτε μὲ λόγια ποῦ μοιάζουνε στίχους καὶ μοιάζουνε τόνους σὰν τὸν Ξενοπούλο καὶ τὸν δικὸν μας Γκίκα.

Δικὸς μας! Τὶ καμάρι καὶ τὶ ὑπερηφάνεια κρύβουν μέσα τοὺς αὐτὲς ἢ δυὸ λέξεις! Εἶνε πλασμένες μὲ τὴν ἀγάπην ποῦ ξεχειλίζει στὶς καρδιὰς ποῦ σφιχτοδέονται αὐτὴ τὴν ὥρα ἐδῶ μέσα γιὰ νὰ χαιρετήσουν τὸ πεντάμορφο ροδοξὺνημα τῆς Ἀλεξανδρινῆς Αὐγῆς, γιὰ ... σκιρ-